

Topecká škola

**BEN
LERNER**

přeložila Olga Bártová

edice angloamerických autorů
ARGO

svazek 143

Topecká škola

BEN LERNER

Z anglického originálu *The Topeka School*, vydaného
nakladatelstvím Farrar, Straus and Giroux v New Yorku roku 2019,
přeložila Olga Bártová.

Doslov Pavel Kořínek.

Odpovědný redaktor Petr Onufer.

Korektury Marcela Blažková a Šárka Dohnalová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Ilustrace na obálce Michal Pěchouček.

Grafická úprava a sazba Jana Vahalíková.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2022 jako svou 4994. publikaci.

Vytiskla tiskárna Těšínské papírny.

První vydání.

ISBN 978-80-257-3891-7

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas

Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice

Tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

E-mail: odbyt@kosmas.cz

www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví

www.kosmas.cz

Darren si představoval, jak zrcadlo rozbíjí kovovou židli. Z televize věděl, že ve tmě za zrcadlem možná jsou lidé, že ho vidí. Měl dojem, že na obličejích cítí tlak jejich pohledů. Zpomalený záběr na skleněný déšť, a v něm se ukazuje, kdo stojí za zrcadlem. Zastavil to, přetočil a znova se díval, jak se sklo sype.

Ten s černým knírem se ho pořád ptal, jestli nechce něco k pití, a on si nakonec řekl o horkou vodu. Ten chlap pro ni odešel a ten druhý, ten bez kníru, se zeptal, tak jak. Klidně se trochu protáhni.

Darren se ani nehnul. Chlap s knírem přinesl hnědý papírový kelímek, ze kterého se kouřilo, několik červených brček a pytlíčků: Nescafé, Lipton, umělé sladidlo. Tak který jed si vybereš, zeptal se, ale Darrenovi bylo jasné, že je to vtip, že ho ti dva neotráví. Na zdi visel plakát: VAŠE PRÁVA a pak něco drobným písmem, to nepřečetl. Jinak se, když mluvil ten bez kníru, neměl na co dívat. Světla v místnosti byla stejná jako ve škole. Nepříjemně ostrá při těch několika vzácných příležitostech, kdy ho učitelé vyvolali. (Hlas učitelky Greinerové: „Země volá Darrena.“ A pak dobře známý smích vrstevníků.)

Sklopil oči a uviděl iniciály, hvězdy a šifry vyryté do dýhy. Přejížděl po nich prsty, zápěstí tiskl k sobě, jako by měl ruce ještě spoutané. Když ho jeden vyzval, ať se na něj podívá, poslechl. Nejdřív do očí (byly modré), pak na rty. Ty mu nařídily, ať to všechno řekne ještě jednou. Tak jim

znovu pověděl, jak na večírku hodil tu bílou kulečnickovou kouli, jenže ten druhý ho přerušil, ale vlídně: Darrene, budeš nám to muset říct pěkně od začátku.

Dvakrát si usrkl vody, i když si spálil pusou. V jeho představách se za zrcadlem shromáždilo několik lidí: máma, táta, doktor Jonathan, Mandy. Nedokázal jim vysvětlit, že by tu kouli nikdy nehodil, akorát že on ji vždycky hodil. Vznášela se ve vzduchu a pomalu se otáčela dávno předtím, než na něj ten prvák křikl obvyklé nadávky, než ji vyndal z kapsy kulečnickového stolu, potěžkal a osahal chladný hladký povrch, než ji mrsknul do přelidněné tmy. Stejně jako měsíc visela ve vzduchu celý jeho život.

ZAHLCOVÁNÍ (ADAM)

Pohupovali se ve člunu jejího nevlastního otce uprostřed jinak prázdné přehrady obklopené velkými unifikovanými rodinnými domy. Začínal podzim a oni popíjeli Southern Comfort rovnou z láhve. Adam seděl vepředu, přes vodu sledoval proměnlivé modré světlo, nejspíš z televize za oknem nebo za prosklenými dveřmi. Slyšel škrtnutí jejího zapalovače, pak nad sebou uviděl kouř – přelétl a zmizel. On sám už poměrně dlouho mluvil.

Chtěl zjistit, jaký dojem na ni svým proslovem udělal, otočil se, ale ona byla pryč, džíny a svetr ležely na hromádce s dýmkou a zapalovačem.

Vyslovil její jméno, najednou intenzivně vnímal okolní ticho, strčil ruku do vody, byla studená. Mimoděk vzal její bílý svetr a přičichl k němu, ucítil kouř ze začátku večera u Clinton Lake a syntetickou levanduli, věděl, že to je vůně jejího sprchového gelu. Zopakoval její jméno, tentokrát hlasitěji, a pak se rozhlédl. Nerušenou hladinu lehce zbrázdilo několik ptáků, ne, byli to netopýři. Kdy skočila nebo vystoupila ze člunu a jak to, že neslyšel žádné cáknutí, a co když se utopila? Už křičel, z dálky mu odpověděl pes. Motala se mu hlava, jak se rozhlížel a otáčel dokola, tak se posadil. Pak zase vstal a očima prohledával vodu u člunu, třeba je těsně u něj a zadržuje smích, ale ne.

Bude muset dojet s člunem k molu, určitě tam na něj čeká. (Každé dva nebo tři domy měly společné molo.)

Měl dojem, že na břehu vidí pomalé blikání světlušek, ale na ně už bylo v tuhle roční dobu pozdě. Cítil nával vzteku a byl za něj rád, chtěl, ať přebije paniku. Doufal, že Amber skočila do vody ještě předtím, než zahájil svůj citový výlev. Říkal, že budou spolu, i když on odjede na vysokou, ale teď mu bylo jasné, že všechno bude úplně jinak; hrozně moc jí chtěl ukázat – jen ji na břehu najde živou a zdravou –, že je mu to vlastně jedno.

Podívejte, jak se závěsný motor leskne ve svitu měsíce. Kterýkoliv Adamův kamarád by si s člunem věděl rady; všichni, dokonce i ti ostatní z Nadace, se mohli pochubit elementární technickou zdatností, na Středozápadě zcela běžnou, uměli vyměnit olej nebo vyčistit pistoli, kdežto Adam neuměl řídit ani auto s ručním řazením. Našel startovací šňůru, tedy aspoň si myslel, že je to ona, zatáhl za ni, ale nic se nestalo, přidal sytič, určitě to byl sytič, a zkusil nastartovat, nic. Napadlo ho, že možná bude muset plavat – nevěděl jistě, jestli je tak dobrý plavec –, ale vtom objevil klíček v zapalování, otočil jím a motor naskočil.

Co nejpomaleji se vydal ke břehu. Když se přiblížil, vypnul motor, ale nepodařilo se mu najet k molu bokem; hlasité křupnutí, když sklolaminát narazil do dřeva, umlčelo okolní skokany, ale jemu nepřišlo, že se něco poškodilo, tedy ne že by to zkoumal. Chvatně nahodil lano ze dna člunu na úvazník u mola, zaimprovizoval jakýs takýs uzel a vyškrábal se z člunu; modlil se, ať ho nikdo nesleduje z okna. Nechal klíčky, její oblečení, dýmku i láhev být a rychle vyběhl mokrou trávou k jejímu domu; jestli člun odpluje zpátky na přehradu, bude to její vina.

Velká francouzská okna s výhledem na vodu se nikdy nezamykala; tiše jedno otevřel a vešel dovnitř. Až teď začal vnímat svůj studený pot. Na gauči rozeznal

siluetu jejího bratra, hlavu měl pod polštářem, spal ve svitu velké televize, zprávy běžely s vypnutým zvukem. Jinak byla v pokoji tma. Říkal si, že jejího bratra vzbudí, ale radši si zul farmářky, jelikož se bál, že jsou od bláta, proplížil se ke schodům s bílým kobercem a pomalu se vydal nahoru.

Už u ní dvakrát nebo třikrát spal, řekla rodičům, že moc pil, a oni si mysleli, že přespí v pokoji pro hosty; taky si mysleli, a v tom se nemýlili, že zavolal domů. Ale představa, že by se s nimi teď potkal – když ještě ani nezjistil, jestli je Amber doma –, mu naháněla hrůzu. Její máma brala prášky na spaní, sám tu velkou lahvičku s léky na předpis viděl a věděl, že je každý večer zapíjí vínem, Amberin nevlastní táta nedávno na jednom večírku prospal rvačku; uklidňoval se, že se její rodiče nevzbudí, jen nesmí nic shodit, byl rád, že je v ponožkách.

Vyšel do patra, a než se pustil po schodech k ložnicím, prozkoumal obrovský obývací pokoj. Na vzdálenější zdi skoro poznával typickou loveckou krajinku: psi ženou vysokou z lesa u jezera, nad kterým zapadá slunce. Viděl, jak na alarmu bliká červené světýlko, naštěstí ho nikdy nezapínali. Na krbové římsě u stříbrných okrajů zarámovaných rodinných fotek se držela troška světla: teenageři ve svetrech pózující na trávníku posetém listím, její bratr s míčem na americký fotbal. V obrovské kuchyni něco zatíkalo a zmlklo. Zamířil nahoru.

Hned vpravo byly otevřené dveře jejího pokoje; ani nemusel rozsvěcet a už od dveří viděl, že Amber je v posteli, pod peřinou, pravidelně oddechuje. Uvolnil se v ramenou; hluboká úleva ustoupila vzteku a on si díky tomu uvědomil, že akutně potřebuje čurat. Otočil se, přešel chodbu, vešel do koupelny, zavřel za sebou dveře, nerozsvítil a zvedl prkýnko. Pak si to rozmyslel, zase

prkýnko sklopil a posadil se. Venku pomalu projelo auto, předními světly ozářilo koupelnu skrz roztaženou žaluzii.

Nebyla to její koupelna. To všechno – elektrický kartáček, fén, mýdla – nebyly její toaletní potřeby. Na okamžik ho napadlo, zoufale zadoufal, že třeba patří její matce, jenže si všiml příliš mnoha dalších nesrovnalostí: dveře sprchového koutu byly jiné, z mléčného skla; už cítil vůni citronových gelových kuliček ve sklenici na záchodě; ve fialovém pytlíku na zdi visely nepovědomé sušené kytky. Během jediného retrospektivního záchvěvu se vjemy z domu změnily: Kde je piano (na které nikdo nehraje)? Měl přece vidět elektrický lustr, ne? Koberec na schodech – není ten chlupáč moc tlustý a ve tmě moc tmavý na to, aby byl opravdu bílý?

Čirou hrůzu z toho, že se nachází ve špatném domě, a zjištění, co je v tom domě jinak, provázal pocit, že stojí ve všech domech u přehrady najednou, protože byly stejné; působivost identických půdorysů. V každém domě ležela v posteli Amber nebo někdo jako ona, spala nebo dělala, že spí; na tomtéž patře, jen o kousek dál, se nacházeli její zákonní zástupci, mohutní chlapi chrápali; obličejové pózy na rodinných fotkách na krbových římsách se možná lišily, ale všechny náležely do téže abecedy obličejů a póz; krajinky se možná lišily v detailech, ale mírou povědomosti a nevýraznosti rozhodně ne; kdybyste otevřeli kteroukoliv obří nerezovou ledničku nebo si důkladně prohlédli ostrůvek z umělého mramoru, uviděli byste tytéž standardní produkty, jen v nepatrně jiných konfiguracích.

Byl ve všech domech, ale právě proto, že už nebyl spjatý s tělem, se nad nimi zároveň dokázal vznášet; jako by se díval na maličké kolejiště, které v dětství dostal od

tátova kamaráda Klause; vlaky ho nezajímaly, dokázal je maximálně tak rozjet, ale líbila se mu krajina, panel se zeleným semišovým potahem, sršícím statickou elektřinou, malé, ale vysoko čnějící borovice a listnáče. Když si stromy vyvedené do neuvěřitelných detailů prohlížel, zaujímal dvě výhodná postavení najednou: představoval si, že je pod větvemi, a zároveň si je prohlížel shora; díval se nahoru na sebe, jak se dívá dolů. Pak začal mezi těmi dvěma rovinami, dvěma měřítky rychle pendlovat a tím přelétáváním vystoupil ze svého těla. Teď stál v téhle koupelně i ve všech ostatních koupelnách ztuhlý strachy a stovkou oken hleděl na malý člun na přehradě. (Když se na zaschlý akryl udělá pár tahů bílou barvou, navodí se dojem pohybu a měsíčního svitu.)

Vnořil se zpátky do svého těla. Měl pocit, jako že se někde zapnul časovač a on má jen pár minut, možná vteřin na to, aby vyběhl z domu, do kterého nechtěně vnikl, než mu někdo do obličeje vyprázdní zásobník nebo než dorazí policajti a načapají ho u pokojíčku spící holky. Strachy se mu špatně dýchalo, ale řekl si, že přetočí pásku na začátek, tiše odejde stejnou cestou, jakou přišel, a nikoho nevzbudí. Přesně to taky udělal, ale když scházel po schodech, už ho zarážely drobné rozdíly: byla tam velká pohovka do L, kterou viděl poprvé v životě, všiml si, že konferenční stolek je skleněný, a ne z tmavého dřeva jako u Amber doma. V přízemí se zastavil: přímo před sebou měl vchodové dveře, vábily ho, byl by volný, jenže farmářky zůstaly dole, nechal je tam. Jestli je chce, musí projít kolem neznámého spáče.

Navzdory strachu, že ho každou chvíli někdo přistihne, se pro boty rozhodl dojít, ani ne tak proto, že byly důkazem, někdo si je mohl spojit s ním, ale spíš proto, že měl dojem, že kdyby k Amber dorazil bos, dočkal by

se výsměchu, ponížení. Tušil, co by se šušovalo, že by se to rozkřiklo – jak ho nejdřív nechala pachtit se člunem a on pak kvůli ní nešťastnou náhodou přišel o podělaný boty. Hele, Gordone, máš tkaničky pořádně na uzel? Přinesl sis bačkory? Vybavil si jednu historku ze základky: Seana McCabea přepadli, sebrali mu Air Jordany a on pak přišel domů ubrečený jen v ponožkách, ještě teď si do něj občas někdo rýpne, a to dá na benchpressu sto padesát kilo.

Mladík na gauči, kterého považoval za Amberžina bratra, se k němu otočil zády, polštář spadl na zem. Když se Adam plížil kolem televize, zrovna v ní hýbala rty obří hlava Boba Dolea. Popadl boty a pomalu otevřel posuvné dveře, pojezdová kolečka byla trochu zadřená, musel zabrat, ozvalo se hlasité zavržení, tělo na gauči se pohnulo a začalo si sedat. (Těla v celém Lake Sherwood se pohnula a začala si sedat.) Adam ani nezavřel dveře a s botami v rukách vyrazil mokrou trávou pryč rychlostí, jakou možná už nikdy nevyvine – vůbec nevnímal hrbolatou zem, větvičky a kamínky; jeho tělo ocenilo, že může zpracovat všechnen ten adrenalin. Nikdo na něj nekřičel, slyšel jen svoje kroky a dunění krve v uších, zapnul několik lamp se senzory pohybu a zamířil k vodě, minutu se hnal maximální rychlostí a pak mu došlo, že neví, kam běží. Padl na koleno, páliho na plicích, rozhlédl se, jestli někdo neběží za ním. Obul si boty na mokré ponožky. Pak se zvedl, prosprintoval mezi dvěma domy a vyběhl na ulici.

Měl jediný cíl: najít svoji červenou Toyotu Camry z roku 1989 zaparkovanou na Amberžině příjezdové cestě a jet domů, do postele. Pořád ještě byl vyděšený – každou chvíli mohl zaslechnout policejní sirény –, ale dál od vody a od dějiště svého komického vloupání měl dojem,

že už je z nejhorsího venku. Poklepal si na kapsu, jestli v ní má klíčky, a rychle vykročil podél obrubníku – chodník tam nebyl –, ale neběžel, aby nevypadal podezřele, kdyby ho nějakou nepravděpodobnou náhodou někdo viděl. Šel a šel, styděl se, že jde pěšky, nemohl najít auto ani její dům, určitě s člunem zakotvil přesně na opačné straně. Po téměř půl hodině hledání obešel polovinu přehrady a ke své velké radosti uviděl svoje auto tam, kde ho před několika hodinami nechal. Zvuk odemykaných dveří ho hluboce uklidnil. Nasedl, na sedadle spolujezdce objevil svoje červené marlborky, jednu vyklepl, otočil klíčkem na první zarážku, ale nenastartoval. Stáhl okýnko a připálil si žlutým zapalovačem, který vyndal z držáku na pití, a nadechl se, měl dojem, že se pořádně nadechl vůbec poprvé od chvíle, kdy zjistil, že ona není ve člunu.

Nastartoval, zapnul světla a zjistil, že Amber stojí, že celou dobu stála, na prahu jejich domu, na sobě příliš velký svetr. Vlasy měla rozpuštěné, sahaly jí skoro až do pasu. Reflexivně vypnul motor, světla zhasla. Došla bosa k autu, otevřela dveře na straně spolujezdce a nasedla. Vzala si cigaretu, zapálila si a zeptala se: „Kdes byl?“, jako by přišel na rande s několikaminutovým zpožděním.

Zuřil. Nemohl přiznat, že měl hrozný strach, nemohl říct, že to neuměl s člunem ani že v cizím domě málem konfrontoval nesprávnou holku. Požadoval vysvětlení: Co tě to kurva napadlo? Chtěla jsem si zaplavat, odpověděla a pokrčila rameny, a když se vyptával dál, kouřila, tabák se mísil s vůní jejího kondicionéru. Jako duchem nepřítomná si začala pohrávat s jeho vlasy.

Nevlastní fotr dřív vždycky u večere taky tak řečnil. Teď toho moc nenamluví a stejně jíme každé jindy.

Podle mě má deprese, měl by zajít na terapii, za tvýma rodičema do Nadace. Je divný, že teď pořád mlčí, protože dřív z každý večere udělal kurevsky dlouhou debatu, teda vlastně ne, protože se o ničem nedebovalo, to jen on do nás něco hustil. Občas se na něco zeptal bráchy, ale pokaždý to byl jen takovej namátkovej test: Proč podle mě teď leteckému průmyslu nastaly těžké časy? (Přece víš, že vydělal na cizím nápadu. Na šroubu, co nic nevází.) Brácha nemusel odpovídat, protože nevlastní fotr si na ty debilní otázky odpovídal sám. Odpověď v podstatě pokaždý zněla Čína. Pak mi máma loni v létě jednou dovolila, ať si potají naliju bílý víno, brácha někde lítal a já musela sedět u stolu, nechat nevlastního fotra mluvit a dost mi to lezlo krkem. Možná proto, že jsem byla trochu v prdeli, nebo teď už jsem starší a prostě toho o mámě vím víc. Čím vším si prošla, počínaje tátou. Prostě jsem udělala takovou pitomost, i když na druhou stranu to byla docela frajeřina. Začala jsem se pomalu, pomaličku sunout po židli na zem, jako bych po ní sjížděla, on pojídal ravioli a řečnil. Máma v kuchyni nandávala nádobí do myčky, ona vůbec nejí. K tak pomalému lezení bylo potřeba mít hodně pevnej střed těla. Spousty sklápovaček. Spousty metamfetaminu (dělám si srandu). Na hodinách tance mi pořád říkaj, ať si každej pohyb zároveň představuju, tak jsem si představovala, že jsem kapalina a teču ze židle. Až dolů, až jsem byla doslova a do písmene pod stolem, ale on to vůbec nezaregistroval, máma uklízela a já se snažila nesmát.

Nebo spíš nebrečet? zeptal se a ona se na něj podívala.

Třeba proto, jakej je tragéd. Nebo proto, že si ho máma vzala. Vůbec nezaznamenal, že obecnstvo je dávno pryč, a dál si mlel svou. Zadržela jsem dech a jako tuleň jsem se po koberci pomalu odplazila do kuchyně. Máma

přestala uklízet, už stála na druhý straně ostrůvku, ale neviděla mě a já jsem opravdu tiše vstala. Máma má v ruce růžový víno a kouká z okna na vodu nebo spíš na svůj odraz v okně, protože je večer. Vyndám z přihrádky ve dveřích ledničky láhev, naliju si skoro celý zbytek do plastového kelímku a s tou svojí jakože superobří limčou dojdou k mámě a ona se vrátí zpátky z Marsu, chce mi něco říct, ale já si přitisknu prst na rty a zašeptám: Poslouchej. Slyšíme, jak nevlastní fotr nikomu v jídelně vykládá o Rossu Perotovi. (Rossem Perotem byl přímo posedlej. Rossem Perotem a Čínou.) Mámě asi ještě nedochází, která bije, ale obě dojdeme po špičkách ke dveřím a díváme se do jídelny, jak on řeční do éteru jako rádio, a mně víno div nevyletí nosem. Stojíme tam děsně dlouho, a on pak zvedne oči, jako bysme ho přistihly, jak si ho honí. Podívá se na moji židli, pak zase na nás, to už se s mámou můžeme uchechtat. Pak nasadí ten svůj ujetej úsměv, jakože čirej vztek. Jakože jak se mi vy krávy odvažujete smát. Ale já se usmívám jako vzorná nevlastní dcera, usmívám se a usmívám. V podstatě souperíme, kdo koho donutí uhnout očima, mámin smích najednou zní nervózně, on se nakonec přestane tvářit tak zaťatě a celý je to velká sranda.

Že je mezi tím, jak Amber vyklouzla ze židle a z člunu, jistá analogie, Adamovi dojde až za dvacet let. Zeptal se jí na pár věcí ohledně táty a ona mu odpověděla. Napadlo ho, že by jí řekl, že vlezl do špatného domu – možná by na tom dokázal najít něco poetického –, ale pak si to rozmyslel, nechtěl riskovat. Na svoji obranu (nebyl si jistý před čím) si představoval, že už přítomnost nahlíží z města na východním pobřeží, které si zatím představoval jen matně a kde zážitky z Topeky bude moct vyprávět jen s notnou dávkou ironie.